

UCHWAŁA NR V/30/24
RADY MIEJSKIEJ W WYSZKOWIE

z dnia 29 sierpnia 2024 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Wyszków na lata 2024-2030

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 609 z późn. zm.) oraz art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 424 z późn. zm.), Rada Miejska w Wyszkanie uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Wyszków na lata 2024-2030 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała Nr XL/457/21 Rady Miejskiej w Wyszkanie z dnia 30 grudnia 2021 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022-2026.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Wyszkania.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Adam Szczerba

Załącznik do uchwały Nr V/30/24
Rady Miejskiej w Wyszowie
z dnia 29 sierpnia 2024 r.

GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ I OCHRONY
OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ
W GMINIE WYSZKÓW NA LATA 2024-2030

GMINA WYSZKÓW

Spis treści

Wprowadzenie.....	3
I. Podstawy prawne i zgodność z innymi dokumentami.....	4
II. Charakterystyka przemocy domowej.....	5
III. Charakterystyka środowiska lokalnego w odniesieniu do skali przemocy domowej.....	13
IV. Zasoby instytucjonalne na terenie Gminy Wyszaków w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.....	17
V. Założenia programu.....	20
VI. Cele, kierunki i działania Programu.....	20
VII. Realizatorzy Programu.....	28
VIII. Monitorowanie i sprawozdawczość.....	28
IX. Finansowanie programu.....	29

Wprowadzenie

Przemoc jest problemem powszechnym, który dotyczy ludzi bez względu na ich wiek, płeć, status materialny, poziom wykształcenia, czy wykonywany zawód. Podkreślenia wymaga, że przemoc domowa łamie podstawowe prawa człowieka. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku w art. 18 i 71 wskazuje, że instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro, państwo ma obowiązek uwzględnić w swojej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielanie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej. Przepisy te nakazują podejmowanie przez państwo takich działań, które umacniają więzi między osobami tworzącymi rodzinę, a zwłaszcza więzi istniejące między rodzicami i dziećmi oraz między małżonkami. Z kolei art. 30 Konstytucji RP stanowi, że „Przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela. Jest ona nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych”.

Osoby doświadczające przemocy domowej znajdują się w trudnej sytuacji społecznej, co jest podstawą do udzielania im szczególnej pomocy przy użyciu metod i narzędzi określonych w obecnie obowiązującym porządku prawnym. Nie budzi wątpliwości fakt, że zadaniem państwa jest ochrona takich osób przed zagrożeniami płynącymi z zewnątrz i wewnątrz, w tym zwłaszcza przed przemocą ze strony osób najbliższych. Żaden człowiek nie powinien i nie może być narażony na przemoc domową, nikt nie ma prawa naruszać jego praw i dóbr osobistych, powodować cierpienia. Dlatego też kwestia ta stanowi ogromne wyzwanie dla służb i instytucji zaangażowanych w niesienie pomocy osobom zagrożonym przemocą lub już jej doświadczającym oraz zaspokojeniem potrzeb i praw tych osób. Zapewnienie adekwatnego wsparcia i ochrony jest wyjątkowo istotne w przypadku dzieci bezpośrednio doświadczających przemocy jak i będących świadkami jej stosowania wśród najbliższych.

Badania empiryczne oraz doświadczenia wskazują, że prawidłowo funkcjonująca rodzina jest optymalnym środowiskiem rozwoju każdego człowieka. Natomiast występowanie przemocy narusza poczucie bezpieczeństwa jak i możliwości samorealizacji każdej osoby. Duże znaczenie w środowiskach zagrożonych wystąpieniem przemocy, mają działania profilaktyczne, które zainicjowane odpowiednio wcześnie dają szansę na uniknięcie kryzysu i poczucia bezradności wśród osób jej doświadczających. Nadrzędnym działaniem powinno być szybkie rozpoznanie zjawiska przemocy, a następnie przywrócenie osobom pokrzywdzonym zdolności w zakresie godnego bezpiecznego funkcjonowania.

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej jest procesem wymagającym czasu, wysiłku, nakładów finansowych, zaangażowania wielu służb, a także zmiany świadomości społecznej. Ze względu na swoją złożoność zjawisko przemocy domowej zasługuje na miano problemu interdyscyplinarnego i znajduje się w obszarze działań pracowników ośrodków pomocy społecznej, ochrony zdrowia, oświaty, terapeutów, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, funkcjonariuszy Policji, prokuratury, sądu i pracowników urzędu gminy.

I. Podstawy prawne i zgodność z innymi dokumentami.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Wyszaków na lata 2024-2030 jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jego przygotowania stanowi art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r., poz. 424). Na treść i realizację Programu mają wpływ następujące akty prawne:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r., nr 78 poz. 483 z późn. zm.),
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 424),
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r., poz. 901 z późn. zm.),
4. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2024 r. poz. 17),
5. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 37),
6. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 127 z późn. zm.),
7. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2024 r. poz. 145),
8. Ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1266 z późn. zm.),
9. Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1550 z późn. zm.),
10. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 2809),
11. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151),
12. Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej Na Lata 2024–2030 (Uchwała nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024–2030),
13. Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (Uchwała Nr LXXV/421/2024 Rady Powiatu Wyszakowskiego z dnia 27 marca 2024 r. w sprawie uchwalenia „Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030”),
14. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie Procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870),
15. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r., poz. 177),

16. Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 725),
17. Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2022 r. poz. 1700 z późn. zm.),
18. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939),
19. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2022 r. poz. 2230 z późn. zm.),
20. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2023 r. poz. 571),
21. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 609),
22. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107),
23. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2024 r. poz. 566),
24. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2023 r. poz. 900 z późn. zm.),
25. Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2023 r. poz. 984 z późn. zm.).

Opracowanie Programu poprzedzone zostało rozpoznaniem skali zjawiska przemocy na terenie Gminy Wyszków, przygotowanym na podstawie danych gromadzonych przez Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Wyszków na podstawie sporządzanych sprawozdań. Ponadto, uwzględniono dane wynikające z diagnozy zagrożeń lokalnych w Gminie Wyszków przeprowadzonej w 2021 roku.

Realizacja Programu powinna przyczynić się do ograniczenia zjawiska przemocy na terenie gminy. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Wyszków przygotowano na lata 2024 - 2030. Zakreślone w nim cele i kierunki działań mają charakter ramowy i mogą podlegać modyfikacjom.

II. Charakterystyka przemocy domowej.

Rodzina jest pierwszą podstawową grupą społeczną mającą największy wpływ na rozwój człowieka. To w niej kształtuje się osobowość i rozwija tożsamość. To w niej utrwalane są nasze postawy, adaptowane normy społeczne i moralne. Na ich podstawie wypracowywane są wzory zachowań i sposoby radzenia sobie w różnych sytuacjach życiowych. Rodzina, tak jak każda grupa społeczna tworzy własną historię i rządzi się własnymi wzorami zachowań, mechanizmami obronnymi, które nie zawsze wpływają na poprawność funkcjonowania jej członków zarówno wewnątrz rodziny, jak i w społeczeństwie. Prawidłowe relacje w rodzinie, oparte m.in. na wzajemnym szacunku, dbaniu o potrzeby, jak również emocjonalne przyjęcie procesu zmian nieustannie w nich zachodzących, to podstawa

prawidłowego funkcjonowania i rozwoju wszystkich członków rodziny. Każda z sytuacji problemowych w rodzinie powinna być rozwiązywana z uwzględnieniem potrzeb i możliwości wszystkich osób, dając tym samym możliwość rozwoju, poczucia sprawstwa ale i bezpieczeństwa. Każdy członek rodziny spełnia swoją rolę. Istotną kwestię stanowi podział m.in. władzy, która w ręku opiekunów ma za zadanie zapewnić rozwój i bezpieczeństwo. Stąd pojęcie struktury w grupie społecznej jaką jest rodzina ma ogromne znaczenie. Elementy „struktury” czy „władzy” funkcjonują również w rodzinach mających charakter dysfunkcyjny. Do takich należą również te, w których dochodzi do przemocy, która to wpływa na relacje oraz funkcjonowanie poszczególnych jej członków. Proces socjalizacji w rodzinie dysfunkcyjnej przebiega według takich samych reguł jak w rodzinie, w której zachowane są prawidłowe wzorce. W młodym człowieku może się kształtować niewłaściwy obraz zachowań w sensie fizycznym oraz psychicznym. W procesie poznawczym, który jest ściśle związany z rozwojem fizycznym – dziecko przyjmuje wzorce zachowań swoich najbliższych. Konsekwencje funkcjonowania w opisywanym typie rodziny niejednokrotnie mają wpływ na dorosłe życie. Stosowanie przemocy stanowi tzw. przekaz międzypokoleniowy. Opisane wyżej mechanizmy znacząco wiążą się z dużą rolą jaką odgrywają stereotypy i przekonania uwarunkowane kulturowo.

Przemoc definiowana jest poprzez różne dziedziny nauki, stąd często określana jest jako wieloaspektowa. Każdorazowo widziana jest jednak jako intencjonalne działanie jednej osoby wobec drugiej, które wykorzystując przewagę sił jednej ze stron narusza prawa i dobra osobiste drugiej, powodując cierpienia i szkody. Zgodnie z definicją zawartą w art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, przemoc domowa jest to: „jednorazowe albo powtarzające się umyślnie działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia, naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę, ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej, istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”.

Na podstawie zmian w art.2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, które weszły w życie z dniem 22 czerwca 2023 r., jako osoby doznające przemocy należy rozumieć:

- a) małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- b) wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- c) rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- d) osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,

- e) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- f) osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- g) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- h) małoletniego.

Dużą nowością w postrzeganiu przemocy domowej jest traktowanie małoletniego, będącego świadkiem przemocy domowej jako osobę doznającą przemocy. Ponadto, doprecyzowano treść ustawy w części dotyczącej definicji osoby stosującej przemoc domowej poprzez wskazanie, że kryteria osoby stosującej przemoc spełnia wyłącznie osoba pełnoletnia.

Przemoc ma kilka charakterystycznych cech:

- **jest intencjonalna** – stanowi zamierzone działanie (lub zaniechanie działania) ukierunkowane na drugiego człowieka. Ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie sobie osoby doznającej przemocy,
- **siły są nierówne** – we wzajemnej relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą i przewagę tę wykorzystuje do osiągnięcia swojego celu. Osoba doznająca przemocy jest słabsza, a osoba stosująca przemoc jest silniejsza. Źródłem dysproporcji sił są zazwyczaj wiek, płeć, stan zdrowia oraz różne zależności, np. ekonomiczna czy relacja dziecko - rodzic. Owo wykorzystanie siły i władzy w sposób, który jest krzywdzący dla innych członków rodziny jest elementem najbardziej znaczącym w przemocy domowej,
- **narusza prawa i dobra osobiste** – osoba stosująca przemoc wykorzystuje istniejącą lub stworzoną przez okoliczności asymetrię sił i władzy i narusza podstawowe prawa człowieka np. prawo do godności, szacunku czy nietykalności cielesnej,
- **powoduje cierpienie, ból i krzywdy moralne** – osoba stosująca przemoc naraża życie i zdrowie osoby doznającej przemocy na poważne szkody, w tym szkody przeżywane bardzo subiektywnie. Doświadczenie bólu i cierpienia sprawia, że osoba doznająca przemocy traci zdolność do samoobrony.

Wyróżnia się pięć podstawowych rodzajów przemocy: fizyczną, psychiczną, seksualną, ekonomiczną oraz przemoc za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Tabela nr 1. Rodzaje i formy przemocy

Rodzaj przemocy	Definicja przemocy	Formy przemocy (przykłady)	Możliwe skutki
Przemoc fizyczna	wszelkie działania polegające na użyciu siły fizycznej i prowadzące do naruszenia nietykalności cielesnej	bicie, szarpanie, kopanie, duszenie, popychanie, obezwładnianie, popychanie, przytrzymywanie, policzkowanie, oparzenie, polewanie żrącymi substancjami	uszkodzenia ciała, urazy, rany, złamania, stłuczenia, zadrapania, siniaki, poparzenia, choroby powstające w wyniku powikłań i stresu, zespół stresu pourazowego, życie w chronicznym stresie, poczucie zagrożenia, strachu, lęku, napady paniki, bezsenność, zaburzenia psychiczne i psychosomatyczne
Przemoc psychiczna	umyślne działania wykorzystujące mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie poczucia własnej wartości osoby krzywdzonej, pojawienie się stanów lękowych i/lub nerwicowych	izolowanie, wyzywanie, ośmieszanie, grożenie, krytykowanie, poniżanie, naśmiewanie się z poglądów, pochodzenia, religii, wmawianie chorób psychicznych, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami, wymuszanie i domaganie się posłuszeństwa, upokarzanie, zawstydzanie, szantażowanie, stosowanie gróźb	zniszczenie poczucia mocy sprawczej osoby doznającej przemocy, poczucia własnej wartości, godności, osłabienie psychicznych i fizycznych zdolności stawiania oporu, wyrobienie przekonania o daremności jego stawiania, odizolowanie od zewnętrznych źródeł wsparcia, uzależnienie od prześladowcy, stały strach, ciągły lęk, utrata nadziei, choroby psychosomatyczne, zaburzenia snu
Przemoc seksualna	wymuszanie niechcianych przez osobę doznającą przemocy zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych osoby stosującej przemoc	sadystyczne formy współżycia seksualnego, wymuszanie pożycia seksualnego lub innych czynności o charakterze seksualnym, wymuszanie nieakceptowanych form i praktyk seksualnych, krytyka zachowań seksualnych, gwałt	Obrażenia fizyczne, ból, cierpienie, obniżona samoocena i poczucie własnej wartości, utrata poczucia własnej atrakcyjności, godności, zaburzenia seksualne, uogólniona obawa przed przedstawicielami płci osoby stosującej przemoc, uogólniony brak poczucia bezpieczeństwa, zespół stresu pourazowego
Przemoc ekonomiczna	działania prowadzące do całkowitego finansowego uzależnienia osoby doznającej przemocy od osoby stosującej przemoc	niezaspokajanie materialnych potrzeb rodziny, w tym poprzez niełożenie na utrzymanie rodziny, niepłacenie alimentów; odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zawodowej, niszczenie rzeczy osobistych, demolowanie mieszkania,	całkowita zależność finansowa od partnera, niezaspokajanie podstawowych potrzeb życiowych, ubóstwo, zniszczenie poczucia własnej godności, wartości, znalezienie się bez środków do życia

		wynoszenie sprzętów domowych oraz ich sprzedawanie	
Przemoc za pomocą środków komunikacji elektronicznej	zachowania podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej naruszające prywatność osoby, wzbudzające poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, polegające na prześladowaniu i wyśmiewaniu	wyzywanie, straszenie, poniżanie osoby w Internecie lub przy użyciu telefonu, robienie jej zdjęć lub rejestrowanie filmów bez jej zgody, publikowanie w Internecie lub rozsyłanie telefonem zdjęć, filmów lub tekstów, które ją obrażają lub ośmieszają	Poczucie zastraszenia, poniżenia, obawy o swoje zdrowie, życie oraz negatywne postrzeganie przez innych członków społeczeństwa

Inną niż opisywane wyżej formy przemocy jest zaniedbanie. Stanowi ono ogół zachowań polegający na niezaspokajaniu potrzeb zarówno fizycznych jak i psychicznych, naruszenie obowiązku opieki względem zależnych osób bliskich. Zaniedbanie jest formą przemocy ekonomicznej i objawia się jako np.: nieprzekazywanie środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, nieudzielenie pomocy, uniemożliwianie dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb, jak np. mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka. W konsekwencji powoduje to stopniowe wycofywanie się osoby doświadczającej przemocy z wszelkiej aktywności.

Wyżej wymienione formy krzywdzenia drugiego człowieka w zasadzie nie występują osobno. Przemocy fizycznej najczęściej towarzyszy przemoc psychiczna. Przemoc seksualna często współwystępuje z przemocą fizyczną i psychiczną.

Cechą charakterystyczną zjawiska przemocy domowej jest występowanie jej fazowości, określonej mianem „cyklu przemocy”. W cyklu przemocy obserwuje się następujące po sobie fazy:

- **Faza narastającego napięcia** – jest to początek cyklu, charakteryzuje się on wzrostem napięcia i natężeniem sytuacji konfliktowych. Na tym etapie dochodzi do rozmaitych incydentów, takich jak np. przejawy zazdrości, gniewu, kontrolowanie członków rodziny, używanie obraźliwych słów, poniżanie bliskiej osoby. Osoba stosująca przemoc jest stale poirytowana i prowokuje kłótnie. Osoba, wobec której kierowana jest złość, stara się za wszelką cenę uspokoić sytuację zaspokajając żądania osoby stosującej przemoc i robiąc wszystko, by poprawić jej nastrój. Często sama obarcza się winą za zachowanie osoby stosującej przemoc, dąży do zadośćuczynienia i jego uszczęśliwienia. Przyczyny narastającego napięcia mogą tkwić poza środowiskiem domowym, czasem są to błahostki, drobne

nieporozumienia, które spiętrzają napięcie. Sytuacja staje się nie do zniesienia i pojawia się agresja ze strony osoby krzywdzącej.

- **Faza ostrej przemocy** – następuje wybuch gniewu i wyładowanie agresji na osobie doznającej przemocy. Ta faza trwa stosunkowo krótko, ale może się zakończyć dramatycznie: pobiciem, uszkodzeniem ciała, a nawet śmiercią zaatakowanej osoby. W trakcie ataku osoba doznająca przemocy robi wszystko, żeby ochronić siebie i uspokoić osobę stosującą przemoc. Zabiegi te jednak rzadko przynoszą pożądany skutek. Wraz z ustaniem aktu przemocy, osoba doznająca przemocy znajduje się w stanie szoku, nie chce uwierzyć w to, co się stało. Pojawia się u niej przerażenie, bezradność, poczucie wstydu, ale także złość, która powoduje, że najczęściej w tej fazie trwania przemocy osoby, które jej doznały decydują się na wezwanie pomocy, wszczynając interwencję. Jest to ostatni moment by przerwać cykl przemocy, nim rozpocznie się ona na nowo.
- **Faza miodowego miesiąca** – jest to faza skruchy ze strony osoby stosującej przemoc, okazywania żalu, miłości. Agresor usprawiedliwia swoje zachowanie, okazuje żal z powodu tego, co się stało i obiecuje, że to już się więcej nie powtórzy. Na nowo zdobywa zaufanie osoby, którą skrzywdził, staje się miły, uczynny. Osoba doznająca przemocy wbrew zdrowemu rozsądkowi i wcześniejszym doświadczeniom, wierzy osobie stosującej przemoc w to, że się zmienił, bo z całych sił pragnie, żeby tak właśnie było. W tej fazie wycofuje się z wcześniej podjętych działań, rezygnuje z pomocy, wycofuje zeznania. Stopniowo osoba stosująca przemoc przestaje być miła, napięcie ponownie narasta i faza kończy się nawrotem przemocy. Wraz z upływem czasu, faza miodowego miesiąca ulega skróceniu, a akty przemocy stają się coraz bardziej brutalne i niebezpieczne dla osoby doznającej przemocy.

Tabela nr 2. Cykle przemocy – charakterystyka zachowań.

Faza cyklu przemocy	Zachowania osoby stosującej przemoc	Zachowania osoby doznającej przemocy
Narastanie napięcia	Kumulacja negatywnych emocji. Postawa krytykująca.	Poczucie odpowiedzialności za samopoczucie osoby stosującej przemoc. Postawa unikająca.
Gwałtownej przemocy	Utrata kontroli nad swoim zachowaniem. Eksplozja agresji oraz jej wyładowanie w akcie przemocy.	Poczucie bezradności, wstydu, przerażenia, bezsilności, oszołomienia oraz winy.
Miodowego miesiąca	Próba zrehabilitowania swojego zachowania przed osobą doznającą przemocy oraz samym sobą.	Poczucie wyparcia z pamięci zaistniałej sytuacji i wiara w zmianę zachowania osoby stosującej przemoc oraz wiara w incydentalność aktu przemocy.

Wskazane wyżej fazy cyklu przemocy powtarzają się i trwają niejednokrotnie przez wiele lat. Długotrwałe doświadczanie przemocy prowadzi do zmian osobowościowych i zaburzeń psychicznych czego przykładem są m.in.:

- **Syndrom wyuczonej bezradności** - jest poddaniem się, zatrzymaniem działania, które wynika z przekonania, że cokolwiek się zrobi nie będzie to miało znaczenia dla zmiany sytuacji. Przejawia się w biernym znoszeniu przez osobę doznającą przemocy zachowań krzywdzących, pomimo że czasem ma ona świadomość, że zachowania te są bezprawne, naruszają prawa osobiste i normy społeczne. Osoba doznająca przemocy ma poczucie, że jest krzywdzona, źle traktowana, że osoba stosująca przemoc nie powinna tak postępować, jednak nie jest w stanie zmotywować się do działania.
- **Zjawisko prania mózgu** - to mechanizm polegający na systematycznym, świadomym i celowym oddziaływaniu na człowieka w celu zmiany jego przekonań, postaw, uczuć, potrzeb. Działanie służące temu, aby osoba doświadczająca przemocy funkcjonowała zgodnie z życzeniem osoby stosującej przemoc. Konsekwencjami „prania mózgu” są m.in. utrata poczucia własnej wartości oraz podporządkowanie się osoby stosującej przemoc. Metody stosowane w „praniu mózgu” to: izolacja, poniżanie i degradacja, monopolizacja uwagi, doprowadzenie do wyczerpania, wywoływanie lęku i depresji, naprzemienność kary i nagrody. „Pranie mózgu” powoduje u osoby doświadczającej przemocy zmianę obrazu siebie. Uważa się ona za głupią i mało zdolną, nie podejmuje nowych trudniejszych działań. Występuje u niej stan nieustannego wyczerpania, przeżywa lęk i poczucie winy, nie ma siły stawiać oporu. Bezkrytycznie przyjmuje to, że świat jest taki jak opisuje go sprawca. Jej życie koncentruje się na dostosowaniu się do jego żądań.
- **Zespół stresu pourazowego PTSD** (ang. post-traumatic stress disorder) - to zaburzenia lękowe występujące u ofiar napadów, gwałtów i innych traumatycznych wydarzeń, np. wojen, klęsk żywiołowych, wypadków drogowych. Dotyczą sytuacji, w których człowiek jest narażony na utratę zdrowia i życia. Nasilenie PTSD zależy od intensywności i czasu trwania traumy. Ponadto objawy PTSD są intensywniejsze u osób, które przeżyły traumę w wyniku aktywności człowieka (gwałt, przemoc domowa), niż u ofiar zjawisk naturalnych (powódź, huragan). Objawami PTSD są m.in. zaburzenia snu, drażliwość, wybuchy złości, czujność, natarcywe wspomnienia, koszmary senne.
- **Proces wiktylizacji** - jest to proces wchodzenia w rolę ofiary. Na skutek tego procesu zmienia się poczucie tożsamości maltretowanej osoby. Doświadczanie przemocy powoduje utratę poczucia bezpieczeństwa, zaufania do siebie i innych. Osoba doznająca przemocy odczuwa bunt, rozpacz, niesprawiedliwość i krzywdę. Często czuje się jak małe dziecko i pragnie wycofać się z życia. Jeśli na tym etapie otrzyma pomoc, proces może się dalej nie posunąć. Jeśli nie, rozwija się i przechodzi do drugiego poziomu. Często ludzie stykający się z ofiarą: znajomi, rodzina, pracownicy różnych służb – z powodu braku wiedzy, zmęczenia, bezradności – zachowują się w sposób, który dodatkowo rani osobę doświadczającą przemocy. Nie wierzą jej, pomniejszają tragizm doświadczeń, obwiniają, krytykują i wyśmiewają jej zachowanie. Często też odmawiają pomocy albo sugerują, że chce ona uzyskać korzyści ze swojej sytuacji. Zdarza się również, że osoba doznająca przemocy słyszy pod swoim adresem uwagi typu: „jak tyle wytrzymuje to pewnie to lubi”, „nie odchodzi, więc nie jest to takie straszne”, „sama nie wie czego chce”, „przesada, najpierw się biją, potem kochają”, „zacznie

coś robić i jak zwykle wycofa się”. Takie reakcje ludzi spowodowane są tym, że zachowanie ofiary czasami irytuje, budzi gniew, niechęć, bezradność i rozdrażnienie. Ofiara z czasem nie dostrzega grożącego jej niebezpieczeństwa. Nie widzi też zmian, jakie zaszły w jej psychice – traci zdolność samooceny, wołanie o pomoc nie jest skuteczne, a wręcz ją pograża i doprowadza do trzeciego poziomu wiktyimizacji. Na skutek tego wszystkiego zmniejszają się umiejętności radzenia sobie z urazami i krzywdzona osoba zaczyna przystosowywać się do roli ofiary - przestaje się bronić, zaczyna myśleć, że takie jest jej przeznaczenie. Obwinia siebie i odmawia sobie podstawowych praw ludzkich, nie czeka na poprawę swojej sytuacji. Traci nadzieję i poczucie godności. Czasem w odruchu desperacji, podejmuje zamach na życie swoje lub sprawcy przemocy.

W większości rodzin dotkniętych przemocą występuje problem alkoholowy. Należy jednak zaznaczyć, że związek pomiędzy nadużywaniem alkoholu, a stosowaniem przemocy nie ma charakteru przyczynowo-skutkowego, można jedynie mówić o ich współwystępowaniu. Przemoc domowa to zachowanie wyuczone, którego można się odczyścić, a nie wynik nadużywania substancji psychoaktywnej. Badania dowodzą, że większość sprawców przestępstw popełnionych przy użyciu przemocy, jest pod wpływem środków odurzających (alkoholu i/lub narkotyków). Większość osób stosujących przemoc domową krzywdząc swoich najbliższych, znajduje się pod wpływem alkoholu. Osłabia on kontrolę własnych zachowań, zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem na trudności i niepowodzenia życiowe, zaburza ocenę sytuacji i może powodować błędną interpretację zachowań innych osób. Nadużywanie alkoholu nie zwalnia z odpowiedzialności za popełnione czyny, mimo że osoby stosujące przemoc często wykorzystują fakt bycia nietrzeźwym, jako usprawiedliwienie swojego zachowania. Znaczna część pacjentów leczenia odwykowego przyznaje, że ma problemy związane z przemocą wobec najbliższych. Istotnym czynnikiem sprzyjającym występowaniu przemocy jest stres związany z aktualną sytuacją socjalno-ekonomiczną rodziny. Bezrobocie, problemy finansowe, mieszkaniowe czy zdrowotne, a także nawarstwianie się różnych problemów może wywoływać frustrację. To z kolei może sprzyjać pojawieniu się przemocy domowej. Osamotnienie rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej, izolacja, brak wsparcia z zewnątrz – osobistego lub instytucjonalnego – w sposób znaczący może wpływać na nasilenie zachowań związanych z przemocą. Natomiast alkohol sprzyja zachowaniom agresywnym i współtowarzyszy problemowi przemocy. Należy nadmienić, iż zjawisko przemocy wbrew panującym powszechnie opiniom, nie występuje wyłącznie w rodzinach dysfunkcyjnych i korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Dotyka ono rodziny niezależnie od ich statusu społecznego czy sytuacji finansowej.

Mając na uwadze powyższe, podstawą do podejmowania działań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej jest świadomość, że:

- najważniejsze jest bezpieczeństwo osoby doświadczającej krzywdy i zatrzymanie przemocy – bez tego pomoc jest zazwyczaj nieskuteczna,
- za przemoc zawsze odpowiedzialna jest osoba stosująca przemoc,

- rozumiały są wahania i niekonsekwencje w zachowaniu i decyzjach osoby doświadczającej przemocy, bowiem jest to jeden z objawów doznawanych urazów oraz konsekwencja bycia osobą doznającą przemocy domowej.

III. Charakterystyka środowiska lokalnego w odniesieniu do skali przemocy domowej.

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań, konieczne jest zdiagnozowanie i stałe monitorowanie rozmiaru zjawiska przemocy domowej na terenie gminy. Gmina Wyszków jest gminą miejsko-wiejską położoną w środkowo-wschodniej części województwa mazowieckiego. Gmina zajmuje 18% powierzchni całego powiatu.

Tabela nr 3. Dane demograficzne dotyczące mieszkańców Gminy Wyszków w latach 2020-2023.

	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Kobiety	16.139	16.095	16.074	16.063
Mężczyźni	14.752	14.674	14.573	14.622
Dzieci 0-18	8.539	8.607	8.614	8.566
Ogółem	39.430	39.376	39.261	39.251

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Wyszkanie

Ze względu na specyfikę zjawiska, oszacowanie skali problemu nie jest zadaniem łatwym. Trudno jednoznacznie określić liczbę osób doświadczających przemocy, które w wielu przypadkach nie ujawniają problemu, a co za tym idzie nie składają zawiadomienia o przestępstwie. Dzieje się tak z różnych powodów m.in. z obawy przed osobą stosującą przemoc, brakiem wiary w możliwość skutecznego działania wymiaru sprawiedliwości, chęci zapomnienia o doznanej krzywdzie, a także chęci ochrony osób stosujących przemoc, z poczucia wstydu i obawy przed wykluczeniem społecznym. Przedstawione czynniki powstrzymujące przed składaniem zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa, odgrywają szczególną rolę w obliczu czynów popełnianych przez osoby bliskie i znajome. Z tego też względu można przypuszczać, że znaczna liczba przypadków przemocy domowej pozostaje nieujawniona.

W celu realizacji zadań wynikających z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na podstawie art. 9a ust. 2 ustawy zgodnie z Uchwałą nr LIX/662/23 Rady Miejskiej w Wyszkanie z dnia 20 lipca 2023 r. w sprawie trybu i sposobu powoływania oraz odwoływania członków Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Wyszków w dniu 05.09.2023 r. został powołany nowy Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Wyszków.

W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele:

- Ośrodka Pomocy Społecznej w Wyszkuwie,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Komendy Powiatowej Policji w Wyszkuwie,
- oświaty na szczeblu gminnym,
- publicznych jednostek ochrony zdrowia działających w obszarze pomocy dziecku i rodzinie,
- Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Wyszkuwie,
- Prokuratury Rejonowej w Wyszkuwie,
- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wyszkuwie,
- Urzędu Miejskiego w Wyszkuwie,
- Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Wyszkuwie,
- Starostwa Powiatowego w Wyszkuwie.

Do głównych zadań Zespołu należy:

- diagnozowanie problemu przemocy domowej,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą domową mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą domową,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc domową.

W celu podejmowania działań zmierzających do przezwyciężenia problemów związanych z występowaniem przemocy domowej tworzone były grupy robocze oraz grupy diagnostyczno-pomocowe.

Do zadań grupy diagnostyczno-pomocowej należy w szczególności:

- 1) dokonanie, na podstawie procedury "Niebieskie Karty" oceny sytuacji domowej osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 2) realizacja procedury "Niebieskie Karty" w przypadku potwierdzenia podejrzenia wystąpienia przemocy domowej, zwłaszcza w sytuacji wystąpienia ryzyka zagrożenia życia lub zdrowia;
- 3) zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury "Niebieskie Karty" pod jej nieobecność;
- 4) realizacja działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 5) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową albo w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;

- 6) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. - Kodeks wykroczeń;
- 7) monitorowanie sytuacji osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, w tym również po zakończeniu procedury "Niebieskie Karty";
- 8) zakończenie procedury "Niebieskie Karty";
- 9) dokumentowanie podejmowanych działań, stanowiących podstawę:
 - a) uznania braku zasadności wszczęcia procedury "Niebieskie Karty",
 - b) wszczęcia procedury "Niebieskie Karty";
- 10) informowanie przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego o efektach podjętych działań w ramach procedury "Niebieskie Karty".

W 2023 roku do Przewodniczącej Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Wyszaków **wpłynęło 163 formularzy „Niebieska Karta-A”, z czego 138 wszczyła nową procedurę.** Dla porównania, w 2022 r. do Zespołu wpłynęło 89 „Niebieskich Kart”, z czego 83 wszczyła nową procedurę. Wskazuje to na wyraźny wzrost prowadzonych procedur oraz liczby działań podejmowanych przez członków Zespołu w stosunku do roku ubiegłego. W 2023 r. podmioty uprawnione do wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” przesłały następującą liczbę formularzy „Niebieska Karta-A”:

- Ośrodki Pomocy Społecznej – 41 (w 2022 r.-28),
- GKRPA – 8 (w 2022 r. - 11),
- Ochrona zdrowia - 3 (w 2022 r. - 2),
- Oświata – 9 (w 2022 r. - 4),
- Policja – 77 (w 2022r. - 38).

W 2023 roku powołano łącznie 132 grupy robocze i grupy diagnostyczno-pomocowe (w 2022 roku powołano 83 grupy robocze). W skład tych grup wchodziłi przedstawiciele różnych instytucji, we wszystkich przypadkach byli to pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej i Policji. W zależności od potrzeb powoływano także członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, kuratorów sądowych, pedagogów, psychologów, wychowawców ze szkół i przedszkoli oraz przedstawicieli ochrony zdrowia. **W 2023 roku odbyło się łącznie 670 spotkań grup roboczych oraz grup diagnostyczno-pomocowych** (w 2022 r. – 506 spotkań). Na spotkania wzywano osoby, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową oraz zapraszano osoby, co do których istnieje podejrzenie, że doznają przemocy domowej. **Sporządzono 85 formularzy „Niebieska Kart-C”** (w 2022 r. - 47) **i 65 formularzy „Niebieska Karta – D”** (w 2022 r. – 43). **W 2023 roku zakończono 103 procedury „Niebieskie Karty”** (w 2022 r. – 74). W 86 przypadkach powodem zakończenia procedury było ustanie przemocy domowej oraz zrealizowanie indywidualnego planu pomocy (w 2022 r. - 62). Z uwagi na brak zasadności podejmowania dalszych działań procedurę „Niebieskie Karty” zakończono w 17 przypadkach (w 2022 r. – 12 przypadkach).

Zgodnie z § 2. ust. 1. Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta – A”, wszczęcie procedury następuje poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” przez:

- pracownika socjalnego jednostki organizacyjnej pomocy społecznej,
- funkcjonariusza policji,
- żołnierza Żandarmerii Wojskowej,
- pracownika socjalnego specjalistycznego ośrodka wsparcia dla osób doznających przemocy domowej,
- asystenta rodziny,
- nauczyciela,
- osobę wykonującą zawód medyczny, w tym: lekarza, pielęgniarkę, położną lub ratownika medycznego,
- przedstawiciela Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- pedagoga, psychologa lub terapeuty, będących przedstawicielami podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Tabela nr 4 przedstawia liczbę procedur „Niebieskie Karty” wszczętych przez przedstawicieli uprawnionych podmiotów na przestrzeni lat 2020-2023. Z danych wynika, iż przeważająca liczba formularzy „Niebieska Karta – A” sporządzana jest przez funkcjonariuszy Policji. Najczęściej dokonuje się to podczas przeprowadzanych interwencji domowych.

Tabela nr 4. Liczba wszczętych procedur „ Niebieskie Karty” w Gminie Wyszków w latach 2020-2023 r.

Instytucje	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Komenda Powiatowa Policji	96	63	38	77
Ośrodek Pomocy Społecznej	12	12	28	41
GKRPA	8	8	11	8
Oświata	1	3	4	9
Ochrona Zdrowia	14	3	2	3
Razem	131	89	83	138

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego

Charakterystyczną cechą przemocy domowej jest dysproporcja sił, dlatego najczęściej dotyka ona osoby słabsze. Zazwyczaj są to kobiety, dzieci oraz osoby starsze lub niepełnosprawne. Z analizy danych Zespołu Interdyscyplinarnego wynika, że na terenie Gminy Wyszków osobami najczęściej doznającymi przemocy są kobiety, natomiast osobami najczęściej stosującymi przemoc – mężczyźni.

Poniższe tabele przedstawiają liczbę osób doznających przemocy oraz liczbę osób stosujących przemoc domową na terenie Gminy Wyszków.

Tabela nr 5. Liczba osób doznających przemocy w Gminie Wyszków w latach 2020 - 2023.

	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Kobiety	102	91	95	159
Mężczyźni	35	28	32	62

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego

Tabela nr 6. Liczba osób stosujących przemoc w Gminie Wyszków w latach 2020 - 2023.

	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Kobiety	14	9	12	39
Mężczyźni	118	80	71	104

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego.

IV. Zasoby instytucjonalne na terenie Gminy Wyszków w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej

Do podmiotów realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej należą:

Ośrodek Pomocy Społecznej – zapewnia obsługę organizacyjno-techniczną zespołu interdyscyplinarnego, pracownicy socjalni diagnozują sytuację i potrzeby osoby dotkniętej przemocą domową, udzielają kompleksowych informacji, organizują niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, zapewniają w zależności od potrzeb całodobowe schronienie w Ośrodku Interwencji Kryzysowej, koordynują działania grup diagnostyczno-pomocowych, realizują procedurę „Niebieskie Karty”, uczestniczą w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – udziela poradnictwa specjalistycznego (psychologiczno-terapeutycznego, pedagogicznego i socjalnego).

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – realizuje zadania związane z procedurą zobowiązania osoby nadużywającej alkoholu do podjęcia leczenia i monitoruje jego przebieg (rozmowy motywująco-interwencyjne, kierowanie do biegłych w celu badania pod kątem uzależnienia od alkoholu i wskazania zakładu leczniczego), wnioskuje do sądu o wydanie orzeczenia o obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu, wszczyna procedurę „Niebieskie Karty”, przedstawiciel GKRPA uczestniczy w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych.

Placówki leczenia odwykowego - realizują zadania w ramach umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia: Poradnia Leczenia Uzależnień – diagnozuje pacjentów uzależnionych

i współzależnionych, prowadzi terapię uzależnienia od alkoholu i współzależnienia, wykonuje konsultacje specjalistyczne.

Komenda Powiatowa Policji - przyjmuje od osób doznających przemocy i świadków zgłoszenia o stosowaniu przemocy domowej oraz podejmuje interwencje w tych sprawach, a także realizuje procedurę „Niebieskie Karty”; funkcjonariusze uczestniczą w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych. Ponadto, Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 26 listopada 2020 r., daje policji nowe narzędzie w postaci wydawania wobec osób stosujących przemoc nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia i/lub zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, a także zakaz zbliżania się do pokrzywdzonych osób na ustaloną odległość. Wydany nakaz opuszczenia mieszkania oraz zakaz zbliżania się obowiązują przez okres do 14 dni.

Prokuratura Rejonowa - prowadzi postępowania przygotowawcze i wyjaśniające w sprawach dotyczących przestępstw związanych ze stosowaniem przemocy domowej.

Sąd Rejonowy - orzeka w sprawach karnych i rodzinnych, mając m.in. możliwość stosowania kar wobec osób stosujących przemoc oraz przymusu poddawania się terapii dla osób stosujących przemoc; kurator sądowy uczestniczy w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych.

Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Wyszków – kompleksowo realizuje procedurę „Niebieskie Karty”, dokonuje diagnozy zjawiska przemocy na terenie gminy, organizuje kampanie społeczne z zakresu przeciwdziałania przemocy, itp.

Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna – prowadzi poradnictwo specjalistyczne oraz terapię dla dzieci i młodzieży oraz rodziców.

Placówki ochrony zdrowia – ośrodki zdrowia (lekarze, zwłaszcza pierwszego kontaktu, pielęgniarki, ratownicy medyczni), szpitalny oddział ratunkowy mają możliwość podjęcia działań, kiedy przemoc przyjmuje formę przemocy fizycznej, wydają bezpłatne zaświadczenie lekarskie o ustaleniu przyczyn i rodzaju uszkodzenia związanego z użyciem przemocy.

Placówki oświatowe – przedszkola, szkoły – pedagodzy, psycholodzy i nauczyciele mają bezpośredni kontakt z dziećmi i młodzieżą, są uprawnieni do sporządzenia formularza „Niebieska Karta”, uczestniczą w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych. Pedagogzy i psycholodzy w ramach swych kompetencji obejmują wsparciem na terenie szkoły dzieci i młodzież doznające przemocy domowej.

Kościoły i związki wyznaniowe – prowadzą poradnie życia rodzinnego oraz świetlice dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, w tym dotkniętych lub zagrożonych przemocą domową.

Organizacje pozarządowe - współpracują z instytucjami w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej – świadczona jest w nim kompleksowa pomoc psychologiczna osobom i rodzinom znajdującym się w nagłym lub przewlekłym kryzysie psychicznym, interwencje w nagłych zdarzeniach i przeżyciach traumatycznych, prowadzenie krótkiej psychoterapii indywidualnej bądź rodzinnej oraz poradnictwa psychologicznego ukierunkowanego na wsparcie osób doznających przemocy domowej zmierzając do nabycia umiejętności ochrony przed osobą stosującą przemoc domową, udzielanie krótkoterminowego schronienia osobom i rodzinom z dziećmi znajdującymi się w kryzysie, zwłaszcza doznającymi przemocy (oddział hostelowy), udzielanie pomocy psychologicznej i poradnictwa socjalnego osobom doznającym przemocy, działania motywacyjno-diagnostyczne, pomoc w rozwiązywaniu problemów natury prawnej, działania profilaktyczne oraz propagowanie wiedzy i umiejętności potrzebnych do radzenia sobie z trudnymi sytuacjami życiowymi, współpraca z instytucjami zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy w domowej, interwencje kryzysowe socjalne, psychologiczne oraz poradnictwo rodzinne realizowane są przez zespół wykwalifikowanych i doświadczonych terapeutów dobieranych indywidualnie do każdego przypadku w zależności od zgłoszonego problemu.

Świetlica „Stoneczna” – jest placówką wsparcia dziennego, mającą na celu pomoc rodzinie dysfunkcyjnej, w której występuje problem alkoholowy i przemoc domowa. Głównym założeniem placówki jest pomoc dziecku i rodzinie, wsparcie rodziny w trudnych sytuacjach, jak również przeciwdziałanie powstawaniu sytuacji kryzysowych. W Świetlicy podejmowane są działania o charakterze profilaktycznym, mające na celu zapobieganie niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży oraz działania o charakterze naprawczym.

Urząd Miejski w Wyszkowie – realizuje zadania profilaktyczne z zakresu przeciwdziałania przemocy określone w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Wyszków (rekomendowane programy profilaktyczne dla dzieci i młodzieży, warsztaty psychoedukacyjne, programy profilaktyki rówieśniczej, profilaktyczne wywiadówki dla rodziców prowadzone w przedszkolach, szkołach podstawowych i ponadpodstawowych na terenie gminy, prowadzenie kampanii lokalnych, prowadzenie punktu konsultacyjnego, zlecenie zadań do realizacji organizacjom pozarządowym, współpraca z kościołami, przygotowywanie i upowszechnianie materiałów edukacyjnych).

Gminny Punkt Promocji Zdrowia i Profilaktyki – punkt konsultacyjny prowadzony przez Gminę Wyszków, świadczona jest w nim pomoc dla dzieci i dorosłych: terapeutyczna, pedagogiczna, psychologiczna i prawna, dla osób uzależnionych i ich rodzin, a także osób doświadczających przemocy domowej oraz stosujących przemoc.

Centrum Wsparcia dla Dzieci i Młodzieży (Integracyjne Centrum Wsparcia) – prowadzone przez Stowarzyszenie MONAR, celem jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku od 12 do 18 roku życia z Wyszkowa i powiatu wyszkowskiego bezpiecznej przestrzeni do spędzania czasu po zajęciach szkolnych pod opieką wykwalifikowanego zespołu składającego się z psychologów,

terapeutów, animatorów, edukatorów i arteterapeutów. Prowadzone jest w nim profesjonalne wsparcie psychologiczne i terapeutyczne dla dzieci i młodzieży, rodziców i pedagogów.

V. Założenia programu.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy domowej w Gminie Wyszków na lata 2024-2030, jest dokumentem opracowanym na podstawie wytycznych Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030. Głównym założeniem jest kompleksowość i interdyscyplinarność działań ujętych w ramy sprawnie funkcjonującego systemu ukierunkowanego na wsparcie i ochronę osób doświadczających przemocy, edukację i pomoc w korygowaniu zachowań osób stosujących przemoc domową. Ponadto ma na celu edukację kadr instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej oraz szeroko ujętą edukację społeczeństwa.

Przemoc domową należy rozpatrywać z wielu perspektyw, w szczególności psychologicznej, prawnej, ekonomicznej, społecznej i moralnej. Z tego względu przeciwdziałanie przemocy domowej wymaga wieloaspektowego, systemowego podejścia, z zaangażowaniem wszystkich podmiotów zajmujących się bezpośrednio czy też pośrednio tym problemem.

Program określa cztery podstawowe obszary zawierające kierunki działań oraz precyzuje oddziaływania wobec różnych grup odbiorców:

- **profilaktyka** - obszar kierowany do ogółu społeczeństwa, w tym do osób i rodzin zagrożonych przemocą domową,
- **ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą domową** - obszar kierowany do osób doznających przemocy domowej, jak również do właściwych służb lub podmiotów zajmujących się pracą z tymi osobami,
- **oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową** - obszar kierowany do osób stosujących przemoc domową, jak również do właściwych służb lub podmiotów zajmujących się pracą z tymi osobami,
- **podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej** - obszar kierowany do przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

VI. Cele, kierunki i działania Programu.

Cel główny

1. Zintensyfikowanie działań profilaktycznych, diagnostycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Kierunki działań:

1.1. Poszerzanie wiedzy ogółu społeczeństwa, w tym zainteresowanych służb, na temat zjawiska przemocy domowej.

1.2. Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy domowej.

1.3. Poprawa jakości systemu działań profilaktycznych.

Rodzaje działań:

1.1.1. Diagnoza zjawiska przemocy domowej na obszarze gminy

Wskaźniki:

- liczba lokalnych diagnoz zjawiska przemocy domowej.

1.2.1. Prowadzenie lokalnych kampanii społecznych, które:

- obalają stereotypy na temat przemocy domowej, usprawiedliwiające jej stosowanie;
- opisują mechanizmy przemocy domowej oraz jednoznacznie wskazują na ich społeczną szkodliwość i społeczno-kulturowe uwarunkowania;
- promują metody wychowawcze bez użycia przemocy i informują o zakazie stosowania kar cielesnych wobec małoletnich przez osoby wykonujące władzę rodzicielską oraz sprawujące opiekę lub pieczę;
- promują działania służące przeciwdziałaniu przemocy domowej, w tym ochronę i pomoc dla osób doznających przemocy, oraz interwencję wobec osób stosujących przemoc domową.

Wskaźniki:

- liczba lokalnych kampanii społecznych.

1.2.2. Współpraca między organami samorządu terytorialnego, a kościołami lub związkami wyznaniowymi na terenie gminy, w celu wprowadzenia elementów informacji i edukacji na temat zjawiska przemocy domowej w ramach działania poradni prowadzonych przez kościoły lub związki wyznaniowe lub do programów nauk przedmażeńskich.

Wskaźniki:

- liczba i rodzaj zrealizowanych działań;
- liczba osób, którym udzielono informacji dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej.

1.2.3. Współpraca między organami samorządu terytorialnego a organizacjami pozarządowymi, w celu wprowadzenia elementów edukacji na temat zjawiska przemocy domowej w ramach projektów prowadzonych przez organizacje pozarządowe.

Wskaźniki:

- liczba i rodzaj zrealizowanych działań;
- liczba osób, którym udzielono informacji dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej.

1.3.1. Prowadzenie poradnictwa, w szczególności przez działania edukacyjne służące wzmocnieniu funkcji opiekuńczych i wychowawczych, alternatywnych wobec stosowania przemocy, jak również dotyczące wzrostu kompetencji rodziców i opiekunów w środowisku zagrożonym przemocą domową, a także w odniesieniu do grup ryzyka.

Wskaźniki:

- liczba placówek prowadzących poradnictwo w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
- liczba osób, którym udzielono porady.

Cel główny:

2. Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób doznających przemocy domowej.

Kierunki działań:

2.1. Rozwój infrastruktury instytucji samorządowych, a także podmiotów oraz organizacji pozarządowych udzielających pomocy osobom doznającym przemocy domowej oraz wypracowanie zasad współpracy.

2.2. Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom doznającym przemocy.

2.3. Udzielanie pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy domowej.

2.4. Monitorowanie pomocy udzielanej osobom doznającym przemocy domowej

Rodzaje działań:

2.1.1. Utworzenie i funkcjonowanie zespołu interdyscyplinarnego

Wskaźniki:

- liczba zespołów interdyscyplinarnych,
- liczba spotkań zespołu interdyscyplinarnego.

2.1.2. Utworzenie i funkcjonowanie grup diagnostyczno-pomocowych

Wskaźniki:

- liczba utworzonych w danym roku grup diagnostyczno-pomocowych,
- liczba funkcjonujących w danym roku grup diagnostyczno-pomocowych,

- liczba funkcjonujących w danym roku grup diagnostyczno-pomocowych w rozszerzonym składzie,

- liczba wszystkich zorganizowanych grup diagnostyczno-pomocowych (spotkań) w danym roku.

2.1.3. Nawiązywanie, rozwijanie i wzmacnianie działalności między instytucjami samorządowymi oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy osobom doznającym przemocy domowej.

Wskaźniki:

- liczba realizowanych projektów w zakresie pomocy osobom doznającym przemocy domowej.

2.2.1. Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy w szczególności: medycznej, psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej.

Wskaźniki:

- liczba opracowanych materiałów informacyjnych.

2.2.2. Opracowanie i realizacja indywidualnych i grupowych działań edukacyjnych kierowanych do osób doznających przemocy domowej, w szczególności w zakresie podstaw prawnych i zagadnień psychologicznych dotyczących reakcji na przemoc domową.

Wskaźniki:

- liczba osób doznających przemocy domowej uczestniczących w działaniach indywidualnych,

- liczba osób doznających przemocy domowej uczestniczących w działaniach grupowych.

2.3.1. Realizacja procedury „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty.

Wskaźniki:

- liczba wszczętych w danym roku procedur „Niebieskie Karty”, tj. liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – A” przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów wszczynających procedurę,

- liczba kontynuowanych w danym roku procedur „Niebieskie Karty” wszczętych w latach poprzedzających rok sprawozdawczy,

- liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A” dokumentujących kolejne zdarzenia stosowania przemocy domowej w sprawach toczących się procedur „Niebieskie Karty”,

- liczba osób doznających przemocy domowej objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty”,

- liczba osób doznających przemocy domowej objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty” ze względu na problem przemocy fizycznej,

- liczba osób doznających przemocy domowej objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty” ze względu na problem przemocy psychicznej,
- liczba osób doznających przemocy domowej objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty” ze względu na problem przemocy ekonomicznej,
- liczba osób doznających przemocy domowej objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty” ze względu na problem wykorzystania seksualnego,
- liczba osób doznających przemocy domowej objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty” ze względu na problem cyberprzemocy,
- liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – C”.

2.3.2. Realizowanie przez instytucje publiczne zajmujące się pomocą osobom doznającym przemocy domowej pomocy w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego, terapii indywidualnej lub grupowej, pomocy w formie grup wsparcia lub innych grup samopomocowych.

Wskaźniki:

- liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa, w tym: medycznego, psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego w danej instytucji,
- liczba osób uczestniczących w terapii indywidualnej lub grupowej,
- liczba osób uczestniczących w grupach wsparcia,
- liczba osób uczestniczących w grupach samopomocowych.

2.3.3. Realizacja programów terapeutycznych i pomocy psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, socjalnej, rodzinnej dla osób doznających przemocy domowej.

Wskaźniki:

- liczba opracowanych i zrealizowanych programów terapeutycznych dla osób doznających przemocy domowej,
- liczba osób uczestniczących w programach terapeutycznych dla osób doznających przemocy domowej,
- liczba osób, które ukończyły programy terapeutyczne,
- liczba osób, które uczestniczyły w terapii indywidualnej psychologicznej (terapeutycznej),
- liczba grup terapeutycznych,
- liczba grup wsparcia,
- liczba osób uczestniczących w grupach wsparcia.

2.3.4. Zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej, pomocy świadczonej przez punkty konsultacyjne.

Wskaźniki:

- liczba punktów konsultacyjnych,
- liczba osób doznających przemocy domowej, które skorzystały z różnych form pomocy w punktach konsultacyjnych.

2.3.5. Zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej, pomocy świadczonej przez ośrodki wsparcia oraz ośrodki interwencji kryzysowej.

Wskaźniki:

- liczba gminnych ośrodków wsparcia,
- liczba miejsc w gminnych ośrodkach wsparcia,
- liczba osób doznających przemocy domowej, które skorzystały z pomocy w gminnych ośrodkach wsparcia,
- liczba osób doznających przemocy domowej, które skorzystały z pomocy w gminnych ośrodkach wsparcia, w tym z miejsc całodobowych,
- liczba ośrodków interwencji kryzysowej,
- liczba miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej,
- liczba osób doznających przemocy domowej, które skorzystały z pomocy w ośrodkach interwencji kryzysowej, w tym z miejsc całodobowych,
- liczba innych placówek świadczących specjalistyczną pomoc dla osób doznających przemocy domowej,
- liczba miejsc w innych placówkach świadczących specjalistyczną pomoc dla osób doznających przemocy domowej.

2.4.1. Monitorowanie pomocy udzielanej osobom doznającym przemocy.

Wskaźniki:

- liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” ze względu na ustanie przemocy domowej,
- liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” ze względu na brak zasadności podejmowania działań,
- liczba osób, wobec których podjęto działania monitorujące po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”.

Cel główny:

3. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.

Kierunki działań:

3.1. Tworzenie i rozszerzanie oferty działań wobec osób stosujących przemoc domową, realizowanych przez instytucje samorządowe oraz podmioty i organizacje pozarządowe, a także wypracowywanie i doskonalenie zasad współpracy między tymi instytucjami i podmiotami oraz organizacjami pozarządowymi.

3.2. Interweniowanie oraz reagowanie właściwych służb na stosowanie przemocy domowej.

3.3. Realizowanie programów wspierających dla osób stosujących przemoc domową zmierzających do utrwalenia i wzmocnienia zmian zapoczątkowanych programami korekcyjno-edukacyjnymi dla osób stosujących przemoc domową lub psychologiczno-terapeutycznymi dla osób stosujących przemoc domową.

Rodzaje działań:

3.1.1. Rozpowszechnianie informatorów zawierających aktualne bazy teled adresowe instytucji, podmiotów i organizacji pozarządowych, które realizują wszelkie działania adresowane do osób stosujących przemoc domową.

Wskaźniki:

- liczba przekazanych informatorów,
- umieszczenie informatorów na stronach internetowych gminy i ośrodka pomocy społecznej dwa razy w roku do dnia 15 lutego i do dnia 15 sierpnia każdego kolejnego roku.

3.2.1. Działania wobec osób stosujących przemoc domową, w tym w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

Wskaźniki:

- liczba osób stosujących przemoc domową objętych procedurą „Niebieskie Karty”,
- liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – D”,
- liczba wszczętych postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą domową,
- liczba odmów wszczęcia postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą domową,
- liczba zakończonych postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą domową przez sporządzenie aktu oskarżenia,
- liczba zakończonych postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą domową przez umorzenie postępowania.

3.2.2. Działanie i współpraca służb w zakresie monitorowania zachowań osób uprzednio skazanych za stosowanie przemocy domowej, w tym wymiana informacji między nimi.

Wskaźniki:

- liczba przekazanych organom ścigania i wymiaru sprawiedliwości informacji przez inne służby, w tym zwłaszcza przez pracowników socjalnych o ponownym stosowaniu przemocy domowej przez osoby uprzednio skazane za tego rodzaju przemoc.

3.3.1. Opracowywanie i realizacja programów edukacyjnych lub/i wspierających dla osób stosujących przemoc domową, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny lub psychologiczno-terapeutyczny.

Wskaźniki:

- liczba programów edukacyjnych lub/i wspierających realizowanych w gminie,

- liczba osób uczestniczących w programach edukacyjnych lub/i wspierających dla osób stosujących przemoc domową.

Cel główny:

4. Podnoszenie jakości kształcenia i dostępności świadczonych usług przez rozwijanie i doskonalenie kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Kierunki działań:

4.1. Podnoszenie kompetencji osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

4.2. Wzmacnianie kompetencji zawodowych oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Rodzaje działań:

4.1.1. Opracowywanie diagnoz potrzeb szkoleniowych członków zespołów interdyscyplinarnych oraz grup diagnostyczno-pomocowych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Wskaźniki:

- liczba diagnoz potrzeb szkoleniowych,

- liczba uczestników szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

4.2.1 Wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami doświadczającymi przemocy domowej i z osobami stosującymi przemoc domową, w formie m.in. superwizji, coachingu, doradztwa, grup wsparcia.

Wskaźniki:

- liczba osób poddanych różnym formom poradnictwa i wsparcia psychologicznego,
- liczba zrealizowanych spotkań superwizyjnych,
- liczba osób uczestniczących w spotkaniach superwizyjnych.

VII. Realizatorzy Programu.

Program będzie realizowany przez instytucje i organizacje zobligowane do działań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności przez:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyszkanie, w tym Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Wyszaków,
- Urząd Miejski w Wyszkanie,
- Komendę Powiatową Policji w Wyszkanie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wyszkanie,
- Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Poradnię Leczenia Uzależnień w Wyszkanie,
- Sąd Rejonowy w Wyszkanie,
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Wyszkanie,
- Prokuraturę Rejonową w Wyszkanie,
- Placówki oświatowe na terenie Gminy Wyszaków,
- Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Wyszkanie,
- Placówki ochrony zdrowia na terenie Gminy Wyszaków,
- Organizacje pozarządowe działające na terenie Gminy Wyszaków,
- Kościoły i inne związki wyznaniowe działające na terenie Gminy Wyszaków.

VIII. Monitorowanie i sprawozdawczość.

Monitorowanie realizacji programu będzie odbywać się w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Informacje z realizacji Programu podmioty składają do dnia **31 stycznia** każdego roku do Ośrodka Pomocy Społecznej w Wyszkanie. Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Wyszaków składa sprawozdanie z wykonania programu Radzie Miejskiej w Wyszkanie nie później niż do dnia 31 marca każdego roku.

Ponadto **do dnia 10 lutego** każdego roku będzie opracowywane i przekazywane Wojewodzie sprawozdanie z realizacji zadań określonych w Rządowym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej określonych w niniejszym Programie.

IX. Finansowanie programu.

Program finansowany będzie ze środków własnych Gminy Wyszków, planowanych w budżecie w kolejnych latach. Na bieżąco będą podejmowane działania w celu pozyskania środków zewnętrznych.

Dokument został przygotowany przez Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Wyszków.

Przewodniczący Rady

Adam Szczerba